

09/06/2023

Un marc per a una economia circular justa

En aquest estudi, en què participa en Mario Pansera del Departament d'Empresa de la UAB, es proposa modificar l'enfocament econòmic de l'economia circular incloent també la perspectiva de la justícia social. Aquest nou paradigma, el de l'economia circular justa, posaria el focus de la transició a aquest model posant per davant els principis de justícia social i mediambiental en comptes d'abordar-lo com un mer repte tecnocràtic.

iStock/Ladislav Kubeš

Una Economia Circular (EC) pot resumir-se com un sistema econòmic dissenyat per a minimitzar els residus i optimitzar l'ús dels recursos mantenint els materials en ús el major temps possible, reduint la quantitat de residus produïts i preservant el valor dels productes i materials. El model de l'economia col·laborativa pretén crear un sistema de circuit tancat en què els materials es reutilitzen, reparen i reciclen, en lloc de rebutjar-se després del seu primer ús.

En els últims anys s'ha parat molta atenció a aquest enfocament de l'economia degut al seu potencial per avortar els reptes mediambientals i econòmic, però també s'ha enfrontat a crítiques des de diversos fronts. Als crítics els preocupa que l'economia circular no abordi les causes profundes de la degradació mediambiental, els principals motors de les desigualtats de classe i de gènere, i que no sigui econòmicament viable a curt termini. A més, els economistes ecologistes van aportar proves sòlides de que qualsevol activitat econòmica

està sotmesa a les lleis de l'entropia i dissipa energia i material irreversiblement. Per tant, la circularitat total és científicament impossible.

En aquest article sostenim que hem de reconèixer aquestes limitacions i avançar cap a una Economia Circular Justa. Per això, hem d'adoptar un enfocament que consideri fonamentals el coneixement i l'acció de les parts interessades. Sota aquest paradigma, la transició cap a una economia circular no es concep com un repte tecnocràtic, sinó com un procés de transformació basat en principis de justícia social i mediambiental.

Suggerim que la Investigació i Innovació Responsables (IIR), com enfocament per a considerar la relació de la ciència amb la societat en general —en particular els conceptes constitutius d'anticipació, inclusió, reflexió i capacitat de resposta—, es presenta com una lent a través de la qual podem integrar consideracions de justícia en les pràctiques de l'economia circular. En explorar aquestes dimensions amb una visió crítica de com el discurs de l'economia circular sovint no ha tingut en compte qui es beneficiarà de la transició cap a aquesta, presentem un marc per donar suport al disseny de pràctiques d'economia circular responsables.

Sostenim que aquest marc pot proporcionar un punt de partida per al futur perfeccionament i enriquiment del context de decisió al qual s'enfronten els col·lectius rellevants en el transcurs de la transició cap a una economia circular justa. Una transició justa i responsable cap a la circularitat no significa canviar la forma en què produïm i organitzem les nostres economies, sinó que també implica reflexionar sobre qui té dret a decidir, com implementem una gestió democràtica de la tecnologia i com abordem els possibles impactes perjudicials que aquesta transició podria tenir sobre els que no tenen poder en les nostres societats.

Per últim, defenem que qualsevol iniciativa basada en l'idea de circularitat està abocada al fracàs si no es qüestiona seriosament la impossibilitat de tenir un creixement econòmic sense fi en un planeta finit. Suggerim que els defensors de la circularitat adoptin un paradigma posterior al creixement, és a dir, que reflexionin sobre una organització econòmica que ja no es basi en maximitzar el creixement econòmic, sinó que es centri en atendre les necessitats humanes.

Mario Pansera

Departament d'Empresa, Facultat d'Economia i Empresa, Universitat Autònoma de Barcelona

Mario.Pansera@uab.cat

Referències

Purvis B., Celebi, D., & Pansera, M. (2023). **A framework for a responsible circular economy**. *Journal of Cleaner Production*, 400, 136679–.

<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.136679>

Aquesta recerca forma part del projecte H2020 A Just Transition to Circular Economy (JUST2CE).

JUST2CE
A Just Transition to Circular Economy

[View low-bandwidth version](#)